

ORTA VADELİ MALİ PLAN

(2007 - 2009)

GİRİŞ

Türkiye, son yıllarda ekonomik ve mali alanda önemli başarılarla imza atmıştır. Ekonomik ve mali politikaların tutarlı bir şekilde oluşturulması, ekonomik programların kararlı bir şekilde uygulanması, mali disiplinin tesis edilerek istikrarlı bir şekilde sürdürülmesi ve kamu sektöründe yapısal önlemlerin alınması, ekonomik ve mali göstergelerin hızlı bir şekilde iyileşmesini sağlamıştır.

Bu kapsamda, kamu giderlerinin gayri safi yurtiçi hasılaya (GSYİH) oranı azaltılmış, faiz giderlerinin bütçe üzerindeki baskısı hafifletilmiş, program hedefleriyle uyumlu faiz dışı fazla sağlanarak bütçe açığı belirgin bir şekilde düşürülmüş ve buna bağlı olarak kamu kesimi borçlanma gereği ve kamu net borç stokunun GSYİH'ya oranında dikkate değer bir düşüş sağlanmıştır.

Kuşkusuz, temel makroekonomik ve kamu maliyesi göstergelerinde kaydedilen olumlu gelişmelerin istikrarlı bir şekilde sürdürülmesi, gerekli yapısal önlemlerin alınması suretiyle etkili ve esnek bir kamu sektörünün oluşturulmasına bağlı bulunmaktadır. Bu çerçevede, son yıllarda önemli reform projeleri uygulamaya konulmuştur.

Uygulamaya konulan önemli kamu mali yönetim reform girişimlerinin başında, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu gelmektedir. Bu Kanunla, uluslararası standartlar ve Avrupa Birliği uygulamalarıyla uyumlu bir kamu mali yönetimi ve kontrol sistemi kurulmaktadır.

Söz konusu Kanun, kamu maliyesinde saydamlık ve hesap verilebilirliğin artırılmasını, çok yıllık bütçeleme anlayışına geçilmesini, stratejik planlama ve performans esaslı bütçelemenin uygulamaya konulmasını, bütçenin kapsamının genişletilmesini ve bütçe sisteminin yeniden tanımlanmasını, yeni bir iç kontrol sisteminin oluşturulmasını, dış denetimin kapsamının genel yönetim kapsamındaki tüm kamu idarelerini içine alacak şekilde genişletilmesini, kamu mali yönetimi ve kontrolüyle ilgili temel yetki ve sorumlulukların harcamacı kuruluşlara devredilmesini amaçlamaktadır.

5018 sayılı Kanun gereğince, 2006 yılı başından itibaren Türkiye tarihinde ilk defa çok yıllık bütçeleme anlayışına geçilmiştir. Bunun yanısıra, bütçenin kapsamının genişletilmesi çerçevesinde konsolide bütçe uygulamasından merkezi yönetim bütçe uygulamasına geçildiğinden, kamu sektöründe bütçe hazırlık süreci açısından önemli bir yaklaşım farklılığı da ortaya çıkmıştır.

Genel yönetim kapsamındaki tüm kamu idarelerinde uygulamaya konulan bu yeni anlayış çerçevesinde, kamu idareleri bütçelerini 2006-2008 yıllarını kapsayan üç yıllık

dönem için hazırlamışlardır. Bütçe uygulamaları da bu anlayışa uygun olarak başarılı bir şekilde sürdürülmektedir.

Bilindiği üzere, bütçenin hazırlanması ve uygulanmasında etkinliğin artırılarak mali disiplinin güçlendirilmesi, kamu maliyesi politikası hedeflerinin başında gelmektedir. Kamu mali yönetiminde öngörülebilirliği artıran ve saydamlık ilkesini güçlendiren temel araçlardan olan çok yıllık bütçeleme anlayışı, bu amaca ulaşma çabalarına önemli bir katkı sağlayacaktır.

Çok yıllık bütçelemenin başarılı bir şekilde sürdürülmesi, bütçe uygulamalarında kamu idareleri arasında gerekli işbirliği ve eşgüdümün sağlıklı bir şekilde yürütülmesine bağlı bulunmaktadır. Bütün kamu idareleri, geçmişte olduğu gibi 2007-2009 yıllarını kapsayan çok yıllık bütçe döneminde de aynı anlayışla hareket edeceklerdir.

Orta Vadeli Program ve Orta Vadeli Mali Plana dayalı olarak hazırlanacak 2007-2009 yılları bütçeleri, kamu harcamalarının kalitesinin artırılması ve bu suretle halkın hayat standardının yükseltilmesi için önemli katkılar sağlayacaktır.

Bu dönemde, ekonomide sürdürülebilir büyüme ortamının devam ettirilmesi ve ekonomik istikrarın güçlendirilmesi hedeflenirken, makroekonomik göstergelerdeki iyileşmenin süreceği tahmin edilmektedir. Ayrıca, Avrupa Birliği ile yapılacak tam üyeliğe ilişkin müzakere sürecinde uyum çalışmalarında önemli bir mesafenin alınması ve buna bağlı olarak doğrudan yabancı sermaye yatırımlarında belirgin bir artış kaydedilmesi beklenmektedir.

Yine bu dönemde, Avrupa Birliği müktesebatının gereklerine uygun olarak kamu mali yönetimindeki reform çalışmaları tamamlanacak ve 5018 sayılı Kanunun öngördüğü yeni kamu mali yönetimi ve kontrol sisteminin etkin bir şekilde işletilmesi için gerekli önlemler alınacaktır.

Bilindiği üzere, 5018 sayılı Kanunun öngördüğü yeni bütçe sistemi çerçevesinde, çok yıllık bütçe hazırlık süreci Bakanlar Kurulunun temel politika öncelikleri ile hedef ve gösterge niteliğindeki temel ekonomik büyüklükleri içeren orta vadeli programı kabul etmesiyle başlamaktadır. Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca hazırlanan söz konusu Program, 13/6/2006 tarihli Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

Bütçe hazırlık sürecini ve çok yıllık bütçeleme anlayışını yönlendiren ikinci önemli belge ise, orta vadeli programla uyumlu olmak üzere, gelecek üç yıla ilişkin toplam gelir ve gider tahminleriyle birlikte hedef açık ve borçlanma durumu ile kamu idarelerinin ödenek teklif tavanlarını içeren ve Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanarak Yüksek Planlama Kurulu tarafından karara bağlanan Orta Vadeli Mali Plandır.

Orta Vadeli Mali Planın kapsamına 5018 sayılı Kanun uyarınca genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idareler girmektedir. Söz konusu idareler, Orta Vadeli Program ile Orta Vadeli Mali Planda yer alan politika önceliklerini, makroekonomik göstergeleri ve ödenek tavanlarını esas almak suretiyle, çok yıllık bütçeleme anlayışına uygun olarak kendi kurumsal önceliklerini saptayacaklar ve bütçe tekliflerini 2007, 2008 ve 2009 yılları için hazırlayacaklardır.

I. MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE ÖDENEK TEKLİF TAVANLARI

A. Genel Çerçeve

2007-2009 döneminde temel önceliklerden birisi, 5018 sayılı Kanunun tüm unsurlarıyla birlikte etkin bir şekilde uygulanmasının sağlanmasıdır. Kamu idarelerinin, anılan Kanunun bütçe hazırlık ve uygulama süreçleri ile iç kontrol alanında kendilerine verdiği yeni görev ve sorumlulukları gereğince yerine getirebilmelerini sağlamak amacıyla, yeterli idari kapasiteye kavuşturulmalarına yönelik olarak başlatılan çalışmalar yoğunlaştırılarak sürdürülecektir. Diğer taraftan, yeni iç denetim sisteminin genel yönetim kapsamındaki tüm kamu idarelerinde etkin bir şekilde uygulamaya konulması için gerekli önlemler alınacaktır.

2006 yılı başından itibaren kurulan yeni kamu mali yönetimi ve kontrol sisteminin etkin bir şekilde işlemesi açısından önemli rolü olan Strateji Geliştirme Birimlerinin tüm fonksiyonları ile birlikte faaliyet göstermesi için gerekli personel ve donanımına sahip olmaları sağlanacak ve bunlara yönelik eğitim çalışmalarına devam edilecektir.

Etkin bir kamu mali yönetimi, giderlerin iyi bir şekilde önceliklendirilmesini ve kaynakların bu önceliklere göre tahsisini esas almalıdır. 2007-2009 yıllarını kapsayan dönemde, çok yıllık bütçeleme anlayışının uygulanmasında elde edilen tecrübeler de göz önüne alınarak kaynak tahsisinde etkinliğin artırılması hususu, temel önceliklerden birisi olmaya devam edecektir.

Bu kapsamda, kamu idarelerinin karar verme süreçlerini güçlendirmek, mali saydamlık ve hesap verilebilirliği artırmak amacıyla devam etmekte olan stratejik planlama ve performans esaslı bütçeleme çalışmaları yaygınlaştırılacaktır.

Ayrıca, 2007-2009 döneminde, kamu mali yapısındaki iyileşmeye paralel olarak eğitim, sağlık, Ar-Ge ve sosyal nitelikli harcamaların GSYİH içindeki payının artırılarak, toplumun yaşam kalitesinin yükseltilmesi, beşeri sermayenin niteliklerinin geliştirilmesi, gelir dağılımının iyileştirilmesi, yoksullukla mücadele ve bölgesel gelişmişlik farklılıklarının azaltılması konularında iyileştirmeler sağlanması yönünde politikalar uygulanmaya devam edilecektir.

B. Bütçe Hazırlıkları Sırasında Esas Alınacak Makroekonomik Göstergeler

Bütçe ödenek teklif tavanlarının belirlenmesinde, Orta Vadeli Programda öngörülen ve Tablo 1'de yer alan makroekonomik göstergeler esas alınmıştır. Kamu idareleri de, 2007, 2008 ve 2009 yıllarına ilişkin bütçe ödenek tekliflerini hazırlarken söz konusu makroekonomik göstergeleri dikkate alacaklardır.

Tablo 1- Temel Makroekonomik Göstergeler

	2007	2008	2009
GSYİH Büyümesi (%)	7,0	7,0	7,1
GSYİH (Milyar YTL, Cari Fiyatlarla)	622,6	695,9	771,2
GSYİH (Milyar Dolar, Cari Fiyatlarla)	423,4	469,8	521,8
GSYİH Deflatörü (%)	5,5	4,5	3,5
TÜFE Yılsonu (%)	4,0	4,0	-
İhracat (FOB) (Milyar ABD Doları)	93,1	105,5	120,4
İthalat (CIF) (Milyar ABD Doları)	150,3	164,7	181,8
Dış Ticaret Dengesi (Milyar ABD Doları)	-57,2	-59,2	-61,4
Cari İşlemler Dengesi/GSYİH (%)	-7,9	-7,3	-6,6
İşsizlik Oranı (%)	10,5	10,6	10,4

C. Ödenek Teklif Tavanları

Orta Vadeli Mali Planda, 5018 sayılı Kanununun 2'nci maddesi gereğince, söz konusu Kanuna ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ve özel bütçeli idarelere ait ödenek teklif tavanlarına yer verilmiş olup, anılan Kanun'a ekli (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumlar kapsama alınmamıştır.

1. Ekonomik Sınıflandırma Bazında Merkezi Yönetim Bütçe Ödenek Teklif Tavanları

Orta Vadeli Program ve Orta Vadeli Mali Planda yer alan politika öncelikleri ve makroekonomik göstergelere dayanılarak ekonomik sınıflandırma bazında belirlenen merkezi yönetim bütçe ödenek teklif tavanları Tablo 2'de yer almaktadır.

2007-2009 döneminde, merkezi yönetim bütçe giderlerinin GSYİH'ya oranının azalan bir seyir izlemesi ve 2007, 2008 ve 2009 yıllarında sırasıyla yüzde 30,5, yüzde 28,6 ve yüzde 26,7 olarak gerçekleşmesi öngörülmüştür.

Bütçe giderleri içinde sağlık ve sosyal güvenlik sistemindeki değişikliğin bütçe sınıflandırmasına ve bütçe rakamlarına etkisi nedeniyle, cari transferlerin GSYİH'ya oranı ve bütçe içindeki payında önemli bir artış olacaktır.

Faiz giderlerinin, bu dönemde de azalma eğilimini sürdürerek 2009 yılında GSYİH'ya oranının yüzde 5'e düşeceği tahmin edilmektedir. Böylece, faiz giderlerinin bütçe üzerindeki baskısı büyük ölçüde azalacak ve bütçe esnekliği artacaktır. Faiz giderleri tahmin edilirken, para piyasalarında son aylarda meydana gelen dalgalanmaların muhtemel etkileri de dikkate alınmıştır.

Tablo 2- Ekonomik Sınıflandırma Bazında Bütçe Ödenek Teklif Tavanları

(Milyon YTL)	2007	2008	2009
Merkezi Yönetim Bütçe Giderleri	189.877	199.027	205.732
Faiz Dışı Giderler	145.777	157.267	167.082
I. Personel Giderleri	40.418	43.123	47.599
II. Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	9.820	10.245	9.286
III. Mal ve Hizmet Alım Giderleri	14.189	14.771	15.548
IV. Faiz Giderleri	44.100	41.760	38.650
V. Cari Transferler	59.181	66.844	72.083
VI. Sermaye Giderleri	13.293	13.892	14.378
VII. Sermaye Transferi	3.302	2.360	1.908
VII. Borç Verme	3.740	3.877	4.014
IX. Yedek Ödenek	1.833	2.154	2.267

Faiz giderlerinin payındaki azalmaya paralel olarak, 2008 yılından itibaren personel giderleri cari transferlerden sonra en büyük gider kalemi haline gelecektir.

Sosyal güvenlik ve genel sağlık sigortası reformunun 2007 yılından itibaren uygulamaya konulacak olması nedeniyle, sosyal güvenlik kurumlarına Devlet primi giderlerinde önceki yıllara göre önemli bir artış meydana gelmektedir.

Tablo 3- Merkezi Yönetim Bütçe Giderlerinin GSYİH'ya Oranı (%)

	2007	2008	2009
Merkezi Yönetim Bütçe Giderleri	30,5	28,6	26,7
Faiz Dışı Giderler	23,4	22,6	21,7
I. Personel Giderleri	6,5	6,2	6,2
II. Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	1,6	1,5	1,2
III. Mal ve Hizmet Alım Giderleri	2,3	2,1	2,0
IV. Faiz Giderleri	7,1	6,0	5,0
V. Cari Transferler	9,5	9,6	9,3
VI. Sermaye Giderleri	2,1	2,0	1,9
VII. Sermaye Transferi	0,5	0,3	0,2
VII. Borç Verme	0,6	0,6	0,5
IX. Yedek Ödenek	0,3	0,3	0,3

2- Kurumsal Ödenek Teklif Tavanları

Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idarelerin 2007, 2008 ve 2009 yıllarına ilişkin ödenek teklif tavanları ekli tablolarda yer almaktadır.

5018 sayılı Kanunun (I) ve (II) sayılı cetvellerinde yer alan kurumlara ilişkin ödenek teklif tavanları belirlenirken, Orta Vadeli Programda tespit edilen politika öncelikleri ile makroekonomik göstergeler, ulusal ve uluslararası piyasalardaki gelişmeler, söz konusu idarelerin geçmiş yıl giderlerinde görülen artış eğilimi ile yürüttükleri önemli faaliyet ve projeler esas alınmıştır.

II. MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE GELİR TAHMİNLERİ

A. Bütçe Gelirlerini Etkileyebilecek Temel Politikalar

2007-2009 döneminde izlenecek kamu gelir politikası hedef ve öncelikleri, Orta Vadeli Programda yer aldığı şekilde yürütülecektir.

5/5/2005 tarihli ve 5345 sayılı Kanunla, vergi politikalarının etkin olarak uygulanmasını sağlamak ve mükellef odaklı bir idare oluşturmak üzere kurulan Gelir İdaresi Başkanlığının fonksiyonel olarak yapılandırılmasına yönelik çalışmalar söz konusu dönemde de sürdürülecektir. Bu kapsamda, merkez teşkilatının operasyonel birimleri ile destek hizmetleri birimleri yönetsel olarak ayrıştırılacaktır.

Kayıtdışı ekonominin azaltılması, vergi yükünün tabana yayılarak kayıtlı mükellefler üzerindeki yükün zaman içinde düşürülmesi ve bu suretle vergi gelirleri performansının artırılması amacıyla, 2007-2009 döneminde de kayıt dışı ekonomiye karşı yürütülen mücadele yoğun bir şekilde sürdürülecektir.

Bu kapsamda, vergi idaresinin teknolojik altyapısı güçlendirilecek, 29 ilde ve doğrudan merkeze bağlı kurulan Vergi Dairesi Başkanlıklarının daha etkin hizmet vermesine dönük olarak ihtiyaç duyduğu personel, bina, donanım gibi altyapıya kavuşmaları sağlanacak ve vergi inceleme elemanı sayısı uluslararası standartlara uygun olarak toplam personelin yüzde 20'sine çıkarılacaktır.

Ayrıca, vergi inceleme ve denetimlerine ilişkin olarak geliştirilen Veri Ambarı Projesi (VERİA), Elektronik Muhasebe Kayıt Arşiv Sistemi Projesi (EMKAS) ve Vergi Denetmenleri Otomasyon Projesi (VEDOS) gibi çağdaş yöntemlerle, veri ambarındaki bilgilerden de faydalanılarak incelemelerde etkinlik ve caydırıcılık artırılabilecektir.

Kayıt dışı ekonominin azaltılarak kayıtlı ekonomiye geçişin ve sermaye birikiminin artırılması amacıyla, uygulanmakta olan vergi oranlarının düşürülmesi politikasına 2007-2009 yıllarını kapsayan dönemde de devam edilecektir. Ayrıca, vergi yoluyla üretim ve istihdamın teşvikine yönelik uygulamalar sürdürülürken, bu amaçla öngörülen teşviklerin vergi performansını olumsuz bir şekilde etkilemesine meydan verilmeyecektir.

Vergi gelirlerinin önemli bir kısmını ödeyen az sayıdaki büyük mükelleflerin uyumunu artırmak ve bu mükelleflerin ihtiyacına uygun hizmet vermek üzere, 2007 yılı başından itibaren Büyük Mükellef Birimi faaliyete geçirilecektir.

Vergi dairelerindeki iş yükünü, hem idare hem de mükellefler açısından azaltmak amacıyla başlatılan iş yükü analizi çalışması, 2007 yılında tamamlanacaktır.

Mükelleflere, telefonla arama imkanı sunularak bilgilendirme hizmeti vermek ve bu suretle gönüllü uyumu artırmak, ayrıca borç tahsilini hızlandırmak ve kolaylaştırmak amacıyla kurulacak “Çağrı Merkezi” 2007’de faaliyete geçirilecektir.

Hazineye ait ve bir kamu hizmetine tahsisli olmayan taşınmazların, izlenmekte olan ekonomi politikası çerçevesinde ekonomiye kazandırılması ve bütçeye kaynak sağlamak üzere etkin bir şekilde değerlendirilmesine kararlılıkla devam edilecektir.

B. Merkezi Yönetim Bütçe Gelirlerinin Tahmini

Merkezi yönetim bütçe gelirleri tahmin edilirken, Orta Vadeli Programda yer alan makroekonomik göstergeler ile gelir politikalarının bütçe gelirlerine etkileri, ulusal ve uluslararası piyasalardaki gelişmeler ve gelirlerin geçmiş yıllarda gösterdiği eğilim hesaba katılmıştır.

Tablo 4- Merkezi Yönetim Bütçe Gelirleri

(Milyon YTL)	2007	2008	2009
Merkezi Yönetim Bütçe Gelirleri (Net)	181.111	196.263	210.143
Merkezi Yönetim Bütçesi Vergi Gelirleri (Net)	155.248	169.264	182.212

2007-2009 yıllarını kapsayan dönemde, merkezi yönetim bütçe gelirlerinin GSYİH’ya oranı düşme eğilimi gösterecektir. Bu çerçevede, merkezi yönetim bütçe gelirlerinin (red ve iadeler hariç) 2009 yılı sonunda yüzde 27,2 olması öngörülmektedir.

Tablo 5- Merkezi Yönetim Bütçe Gelirlerinin GSYİH’ya Oranı (%)

	2007	2008	2009
Merkezi Yönetim Bütçe Gelirleri (Net)/GSYİH (%)	29,1	28,2	27,2
Merkezi Yönetim Bütçesi Vergi Gelirleri (Net)/GSYİH (%)	24,9	24,3	23,6

Benzer bir eğilim vergi gelirlerinde de görülecek olup, vergi gelirlerinin (red ve iadeler hariç) GSYİH’ya oranının 2009 yılında yüzde 23,6’ya düşmesi beklenmektedir.

III. MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE DENGESİ

I ve II’nci bölümlerde merkezi yönetim bütçe gelir ve giderleri konusunda yapılan tahminler çerçevesinde tespit edilen merkezi yönetim bütçe dengesi ve faiz dışı fazla hedefleri Tablo 6’da yer almaktadır.

Tablo 6- Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi ve Faiz Dışı Fazlası

	2007	2008	2009
Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi (Milyon YTL)	-8.766	-2.764	4.411
Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi/ GSYİH (%)	-1,4	-0,4	0,6
Faiz Dışı Fazla (Milyon YTL)	35.334	38.996	43.061
Faiz Dışı Fazla/GSYİH (%)	5,7	5,6	5,6

Orta vadede, bütçe açığındaki düşüş eğiliminin devam etmesi ve 2008 yılı sonunda bütçe açığının GSYİH'ya oranının yüzde 0,4'e düşmesi; 2009 yılında ise merkezi yönetim bütçesinin GSYİH'nın yüzde 0,6'sı oranında fazla vermesi hedeflenmiştir. Böylece, son yıllarda oluşturulan mali disiplinin kararlılıkla sürdürülmesi sonucunda, bütçe açığı sorun olmaktan çıkacak ve uzun yıllardan sonra sağlıklı bir bütçe yapısına kavuşulacaktır.

Bu çerçevede, 2009 yılında merkezi yönetim bütçesinden dolayı herhangi bir finansman ihtiyacı doğmayacak ve bu durum, nominal ve reel borçlanma faizlerinin hızlı bir şekilde düşürülmesine de yardımcı olacaktır.

2009 yılında yaratılan merkezi yönetim bütçe fazlasının kamu borç stokunun düşürülmesinde kullanılması planlanmaktadır.

2007-2009 döneminde, faiz dışı fazla tutarı Hükümetin orta vadeli program hedefleri ile uyumlu bir şekilde belirlenmiştir.

IV. MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE AÇIĞININ FİNANSMANI

2007-2009 yıllarını kapsayan dönemde, kamu borç ve risk yönetiminin temel ilkeleri;

a) Makroekonomik dengelerin gözetilerek para ve maliye politikaları ile uyumlu sürdürülebilir, saydam ve hesap verilebilir bir borçlanma politikasının izlenmesi,

b) Finansman ihtiyaçlarının, iç ve dış piyasa koşulları ve maliyet unsurları göz önüne alınarak belirlenen risk düzeyi çerçevesinde, orta ve uzun vadede mümkün olan en düşük maliyetle karşılanması

olarak belirlenmiştir.

Bu kapsamda sürdürülen "stratejik ölçüt" politikası çerçevesinde 2007-2009 döneminde;

- Borçlanma politikasının yürütülmesinde karşı karşıya kalınabilecek faiz ve döviz kuru risklerinin hafifletilmesi amacıyla borçlanmanın ağırlıklı olarak sabit faizli ve YTL cinsinden gerçekleştirilmesi,

- İç borçlanmada vadenin piyasa koşulları da dikkate alınarak uzatılması,

- Nakit ve borç yönetiminde oluşabilecek likidite riskinin azaltılması amacıyla yıl boyunca yeterli düzeyde rezerv tutulması,

hususları borçlanma politikasının ana unsurları olarak uygulanacaktır.

Mali disiplin ve istikrarlı büyümenin sonucu olarak kamu net borç stokunun GSYİH'ya oranında sağlanan düşüş eğiliminin 2007-2009 döneminde de devam etmesi beklenmektedir. Kamu net borç stokunun GSYİH'ya oranının, 2007'de yüzde 44.1, 2008'de yüzde 39.1, 2009'da ise yüzde 34.4 olarak gerçekleşeceği tahmin edilmektedir.

Tablo 7- Borç Stoku ve Borçlanma Gereği

	2007	2008	2009
Kamu Net Borç Stoku / GSYİH (%)	44,1	39,1	34,4
Kamu Kesimi Borçlanma Gereği / GSYİH (%)	0,1	-0,2	-0,9

Kamu borç stokunun GSYİH'ya oranındaki düşüşe katkı yapacak önemli unsurlar, son yıllarda olduğu gibi istikrarlı ve program hedefleriyle uyumlu faiz dışı bütçe fazlası, sürekli büyüme ve sıkı sıkıya sürdürülmeye devam edilecek mali disiplin olacaktır.

Aynı şekilde, kamu kesimi borçlanma gereğinin GSYİH'ya oranının 2007 yılında yüzde 0.1 olacağı, 2008 ve 2009 yıllarında ise kamu kesiminin sırasıyla yüzde 0.2 ve yüzde 0.9 oranında fazla vereceği tahmin edilmektedir.

V. MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE HAZIRLIK SÜRECİ

2007, 2008 ve 2009 yılları bütçe teklifleri 5018 sayılı Kanunun 15, 16, 17 ve 18'inci maddelerine uygun olarak çok yıllık bütçeleme anlayışı ile uyumlu bir şekilde hazırlanacaktır.

A. Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdareleri İle Özel Bütçeli İdarelerce Yapılacak Bütçe Hazırlık Çalışmaları

5018 sayılı Kanunun 17'nci maddesi uyarınca, genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idareler 2007, 2008 ve 2009 yıllarına ilişkin bütçe tekliflerini Temmuz ayı sonuna kadar Maliye Bakanlığına (Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğüne) göndereceklerdir. Kamu idareleri, yatırım tekliflerini değerlendirilmek üzere aynı süre içinde Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına vereceklerdir.

Gelir ve ödenek tekliflerinin hazırlanmasında;

- Bakanlar Kurulunca kabul edilen ve 13 Haziran 2006 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan Orta Vadeli Programda yer alan makro politikalar, ilkeler, hedef ve gösterge niteliğindeki temel ekonomik büyüklükler ile Orta Vadeli Mali Planda belirlenen ödenek teklif tavanları,

• Maliye Bakanlığınca hazırlanacak Bütçe Çağrısı ve eki Bütçe Hazırlama Rehberi ile Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca hazırlanacak Yatırım Genelgesi ve eki Yatırım Programı Hazırlama Rehberinde belirlenecek genel ilkeler, nesnel ve ölçülebilir standartlar, hesaplama yöntemleri, bunlara ilişkin olarak kullanılacak cetvel ve tablo örnekleri,

esas alınacaktır.

Kamu idareleri, gider tekliflerini hazırlarken katılımcı bir yaklaşım benimseyecekler ve merkez dışı birimlerinin ödenek taleplerinin de tekliflere yansıtılmasını sağlayacaklardır.

Özel bütçeli idareler, gider teklifleri yanında 2007, 2008 ve 2009 yıllarına ilişkin gelir tekliflerini de hazırlayarak Temmuz ayı sonuna kadar Maliye Bakanlığına (Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğüne) göndereceklerdir. Genel bütçe gelir teklifi ise Maliye Bakanlığınca hazırlanacaktır.

Gider tekliflerinin, Maliye Bakanlığınca belirlenmiş kurumsal, fonksiyonel ve ekonomik sınıflandırma esasına (analitik bütçe sınıflandırması); gelir tekliflerinin ise ekonomik sınıflandırma esasına uygun olarak hazırlanması gerekmektedir.

Bütçe gelir ve gider teklifleri gerekçeli olarak hazırlanacak ve ilgili idarelerin yetkilileri tarafından imzalanacaktır.

Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idareler, Bütçe Gerekçesine eklenmek üzere, kendilerine bağlı döner sermaye işletmeleriyle bütçe dışı fonların 2004 ve 2005 yılları bütçe uygulama sonuçları ile 2006 yılı başlangıç rakamları ve yılsonu gerçekleşme tahminlerini ve 2007, 2008 ve 2009 yılları bütçe gelir ve gider tahminlerini 22 Eylül 2006 tarihine kadar Maliye Bakanlığına (Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü) iletceklerdir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Sayıştay, 5018 sayılı Kanununun 18 inci maddesi uyarınca bütçelerini Eylül ayı sonuna kadar doğrudan Türkiye Büyük Millet Meclisine, bir örneğini de Maliye Bakanlığına (Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü) göndereceklerdir.

B. Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar Tarafından Yürütülecek Bütçe Hazırlık Çalışmaları

5018 sayılı Kanuna ekli (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumlar, bütçelerini üç yıllık bütçeleme anlayışına uygun olarak kurumsal, fonksiyonel ve ekonomik sınıflandırma sistemine göre hazırlayacaklardır.

Söz konusu kurumlar, bütçelerini Eylül ayı sonuna kadar doğrudan Türkiye Büyük Millet Meclisine, bir örneğini de Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısına eklenmek üzere Maliye Bakanlığına (Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü), yatırım tekliflerini ise Yatırım Programı ile ilişkilendirilmek üzere Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına göndereceklerdir.

C. Sosyal Güvenlik Kurumları İle Mahalli İdarelerce Yürütülecek Bütçe Hazırlık alışmaları

5018 sayılı Kanuna ekli (IV) sayılı cetvelde yer alan sosyal güvenlik kurumları, 2007, 2008 ve 2009 yıllarına ilişkin bütçe tahminleri ile 2006 yılı bütçe başlangıç rakamlarını Maliye Bakanlığınca belirlenmiş analitik bütçe sınıflandırmasına uygun olarak; ayrıca 2004-2005 yıllarına ilişkin bütçe uygulama sonuçlarını da ayrıntılı bir Şekilde düzenleyerek Temmuz ayı sonuna kadar Maliye Bakanlığına (Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğüne), yatırım tekliflerini ise Yatırım Programı ile ilişkilendirilmek üzere Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına iletceklerdir.

İl zel idareleri ile belediyeler ise, 5393 sayılı Belediye Kanunu hükümlerine uygun olarak, 2004 ve 2005 yıllarına ilişkin bütçe uygulama sonuçları ve 2006 yılı bütçe başlangıç rakamları ile 2007, 2008 ve 2009 yıllarına ilişkin gelir ve gider tahminlerini Ağustos ayı sonuna kadar İçişleri Bakanlığına göndereceklerdir.

İçişleri Bakanlığı, mahalli idarelerin gelir ve gider tahminlerini konsolide ederek Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısına eklenmek üzere Eylül ayı sonuna kadar Maliye Bakanlığına (Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğüne) iletacaktır.